

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Roczna analiza wzrostu na 2013 r.”

COM(2012) 750 final

(2013/C 133/15)

Sprawozdawca generalny: **Xavier VERBOVEN**

Dnia 19 grudnia 2012 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Roczna analiza wzrostu na 2013 r.”

COM(2012) 750 final.

Dnia 13 listopada 2012 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Komitetowi Sterującemu ds. Strategii „Europa 2020”.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 487. sesji plenarnej w dniach 13–14 lutego 2013 r. (posiedzenie z 13 lutego) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Xaviera VERBOVENA na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 180 do 4 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet zwraca uwagę na fakt, że tegoroczna roczna analiza wzrostu została opublikowana w sytuacji, gdy **perspektywy gospodarcze i w zakresie zatrudnienia są ponure**, ale także w okresie realizacji **nowych rozwiązań i zobowiązań**, takich jak Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia czy zasadnicze przekształcenie zarządzania gospodarką UE. Komitet apeluje, by szybko i w wyważony sposób wdrożyć Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz środki służące przerwaniu powiązania między bankami a państwami, w tym unię bankową i nowy program EBC (bezw warunkowe transakcje monetarne), gdyż będą one niezbędnym elementem powrotu do ożywienia gospodarczego i przywrócenia zaufania.

1.2 Jako że istnieją wątpliwości co do zdolności UE do osiągnięcia w wyznaczonym czasie celów strategii „Europa 2020”, EKES ubolewa nad tym, że w **Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. nie zawarto analizy przyczyn braku postępów** w realizacji tych celów.

1.3 Biorąc pod uwagę zły stan gospodarki, negatywne skutki dla spójności społecznej, wysokie i wciąż rosnące bezrobocie oraz wzrost ubóstwa, **Komitet przestrzega przed kontynuacją obecnej polityki oszczędności i przed poważnymi konsekwencjami głębokiej i przedłużającej się recesji**, które mogą strukturalnie osłabić gospodarkę i zagrozić przejściu na zrównoważony ekologicznie model funkcjonowania. Podobne obawy dotyczące stanu Europy i wpływu programów oszczędnościowych na wzrost gospodarczy zgłasza wiele innych podmiotów polityki międzynarodowej.

1.4 Jeśli chodzi o koncepcję **konsolidacji „sprzyjającej wzrostowi”**, Komitet wzywał już w przeszłości⁽¹⁾, by okres na konsolidację finansów publicznych wyznaczać w sposób możliwie elastyczny, aby nie zakłócić dynamiki wzrostu, oraz

by utrzymać „inteligentną” równowagę między dochodami a wydatkami oraz podażą i popytem. Komitet powtarza także swe ostrzeżenie przed ryzykiem nadwątlenia systemów usług publicznych i solidarności zbiorowej, co osłabiłoby zabezpieczenie społeczne przed znacznymi zagrożeniami społecznymi (bezrobocie, choroba, starość) oraz prowadziłoby do wzrostu zapobiegawczych oszczędności.

1.5 Jeśli chodzi o koncepcję **„zróżnicowanej” konsolidacji** oraz propozycję, by państwa członkowskie zmagające się z trudnościami finansowymi przyjęły wręcz „szybkie tempo korekty budżetowej”, podczas gdy inne państwa mogłyby pozwolić automatycznym stabilizatorom odegrać swoją rolę, Komitet powątpiewa, czy taki zestaw środków politycznych okazałby się skuteczny. Może to bowiem mimo wszystko mieć jednoznacznie negatywny wpływ na całą strefę euro, a w szczególności na te państwa, które już teraz znajdują się w głębokiej recesji wywołanej środkami oszczędnościowymi. Jednocześnie oczywiste jest, że proces wychodzenia z kryzysu oznacza dla niektórych gospodarek o wiele większy wysiłek na rzecz przywrócenia stabilności i wzrostu niż w przypadku innych krajów.

1.6 Komitet jest zaniepokojony tym, że strategię dotyczące polityki gospodarczej są niewyważone, a ogromną wagę przywiązuje się do programów oszczędnościowych. Uważa, że konsolidacja fiskalna służąca skorygowaniu znacznej nierównowagi fiskalnej wymaga **dłuższego horyzontu czasowego**, i wzywa, by jako przeciwwagę dla horyzontu czasowego konsolidacji fiskalnej przewidzieć **znacznie wzmocniony i konkretny Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia**.

1.7 Wydaje się, że w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. konsolidację fiskalną uzasadnia się potrzebą wzmocnienia zaufania, zwłaszcza zaufania rynków finansowych. EKES, choć dostrzega znaczenie dostępu do kredytów i naprawy sektora rynków finansowych, pragnie zwrócić uwagę na fakt, że zaufanie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw

(¹) Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 8–15.

jest równie ważne i że atmosfera zaufania nie jest możliwa, gdy przedsiębiorstwa niepokoją się o popyt, a obywatele martwią się o pracę, zarobki czy zabezpieczenie społeczne. **Zaufanie rynków finansowych oraz zaufanie konsumentów i producentów** muszą iść z sobą w parze.

1.8 Komitet apeluje o **zdecydowane działania na rzecz przywrócenia wzrostu, zatrudnienia i konkurencyjności** w europejskiej gospodarce oraz zachęca obecną prezydencję do realizacji zdecydowanego programu wzrostu gospodarczego. Potrzebne są ambitne działania na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz polityka inwestycyjna nakierowana zarówno na ożywienie w krótkim okresie, jak i na strukturalną transformację europejskiej gospodarki w celu stawienia czoła głównym wyzwaniom dotyczącym stabilności, tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, konwergencji społecznej ku lepszemu oraz konkurencyjności opartej na innowacji.

1.9 Podstawowe znaczenie ma **odpowiednie połączenie strategii** politycznych mających na celu ożywienie gospodarki oraz strategii politycznych ograniczających budżetowe pole manewru ⁽²⁾.

Nowe podejście polityczne do przyszłości Europy musi być oparte na szeregu zasad. Zamiast współzawodniczenia państw członkowskich potrzebne jest w wysokim stopniu zintegrowane podejście europejskie, ponadnarodowe i wieloletnie. Siły rynkowe, w szczególności rynki finansowe, muszą podlegać kontroli i sterowaniu z uwzględnieniem priorytetów politycznych wytyczonych w ramach procesu demokratycznego. Finanse powinny być solidne, ale też uczciwe i ze sprawiedliwą dystrybucją zasobów. Silniejsze regiony muszą wspierać słabsze, pomagając im nadrobić zaległości w rozwoju w kierunku bardziej wydajnej, innowacyjnej i silnej gospodarki. Natomiast państwa członkowskie, które są w stanie wygenerować dodatkowe dochody z podatków, muszą to wykorzystać w celu zmniejszenia zadłużenia.

1.10 Komitet przyjmuje z zadowoleniem **Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia** i zachęca Komisję i Radę Europejską, by szybko wdrożyły ten pakt i poszły jeszcze dalej, przekształcając go w szeroko zakrojony europejski program inwestycyjny. W związku z tym EKES powtarza swe apele o **wzmocniony budżet** odpowiadający ambicjom UE i wyzwaniom, z jakimi się ona zмага, o szybkie osiągnięcie porozumienia w sprawie następnych wieloletnich ram finansowych oraz o przyznanie istotnej roli **EBI**, który zajmuje się projektami o wysokim potencjale w zakresie zatrudnienia (np. projektami dla MŚP, dotyczącymi kluczowej infrastruktury, energii i klimatu).

1.11 EKES ponownie zwraca uwagę na znaczenie **polityki spójności** dla osiągnięcia konwergencji w całej UE.

1.12 Jeśli chodzi o przywrócenie wzrostu gospodarczego, Komitet przypomina o potencjale **jednolitego rynku** oraz

o potrzebie wprowadzania **innowacji** z myślą o konkurencyjności europejskiej gospodarki. Podkreśla **ważną rolę przedsiębiorstw**, w szczególności **MŚP**, **przedsiębiorczości i tworzenia nowych firm**, a także **przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni** w procesie naprawy gospodarczej.

1.13 Ze względu na powiązania między finansowymi, gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi aspektami kryzysu EKES sądzi, że więcej uwagi należy poświęcić ekologii gospodarki i europejskiego semestru, oraz wzywa do większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w tych dziedzinach.

1.14 Jeśli chodzi o **zatrudnienie** i podnoszenie **umiejętności**, EKES ponownie zwraca uwagę na potrzebę inwestowania w edukację, szkolenia i uczenie się przez całe życie (w tym zdobywanie kwalifikacji w trakcie pracy, dualne systemy przycuczenia do zawodu) oraz rozwiązania problemu wąskich gardeł i niedostosowania podaży do popytu w zakresie umiejętności.

Komitet ponownie wzywa do ułatwienia uczestnictwa w rynku pracy, poprawy publicznych służb zatrudnienia, nasilenia środków aktywnej polityki rynku pracy oraz wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Trzeba poczynić wszelkie możliwe starania, aby zmobilizować inwestycje o dużym wpływie na zatrudnienie.

EKES odsyła do swych niedawnych opinii dotyczących tych zagadnień i przygotowuje obecnie oddzielne opinie w sprawie pakietu na rzecz zatrudnienia młodzieży ⁽³⁾ oraz przyszłych wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich ⁽⁴⁾.

Komitet zauważa, że w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. promuje się elastyczność na rynku pracy, a przy tym nie zwraca się prawie żadnej uwagi na wymiar związany z bezpieczeństwem. Przywołuje swe wcześniejsze opinie dotyczące konieczności **znalezienia równowagi pomiędzy elastycznością i bezpieczeństwem** oraz potrzeby prowadzenia „**silnego i istotnego dialogu społecznego**”, w którym aktywnie uczestniczą partnerzy społeczni, zdolni do prowadzenia negocjacji, wpływania na decyzje oraz podejmowania odpowiedzialności za zdefiniowanie elementów składowych oraz ocenę skutków „**flexicurity**” ⁽⁵⁾.

Jeśli chodzi o **plące**, Komitet jest zaniepokojony ryzykiem, że reformy strukturalne wywołają konkurencję między państwami członkowskimi prowadzącą do ich obniżania. Komitet ponownie zwraca uwagę na fakt, iż reformy dotyczące ustalania wynagrodzeń wymagają negocjacji na szczeblu krajowym między partnerami społecznymi, oraz wzywa Komisję do wyjaśnienia jej stanowiska w zakresie płac, inflacji i wydajności.

⁽²⁾ ETUC/CES, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP, *Joint statement on the Europe 2020 strategy*, 4 czerwca 2010 r.

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji „Wprowadzanie młodzieży na rynek pracy”, COM(2012) 727 final, jeszcze nie opublikowana w Dz.U.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 94–101.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48–53.

1.15 Komitet jest zdania, że należy zwrócić większą uwagę na kwestie **uczciwości i sprawiedliwości społecznej**. Koszty reform i płynące z nich korzyści muszą być sprawiedliwie dzielone między wszystkich zainteresowanych (pracowników, gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa).

1.16 Komitet wzywa do podjęcia dodatkowych wysiłków w celu zapewnienia **skuteczności systemów zabezpieczenia społecznego** w przeciwdziałaniu skutkom kryzysu, sprzyjania włączeniu społecznemu oraz wdrożenia „strategii aktywnego włączania”, aby zagwarantować istnienie rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz zająć się problemem ubóstwa.

1.17 Wreszcie, EKES ponownie zwraca uwagę na potrzebę poprawy **demokratycznej rozliczalności i legitymacji różnych procesów w ramach europejskiego semestru** oraz koordynacji krajowych polityk gospodarczych. Dialog społeczny i obywatelski jest niezbędny, aby odpowiednio kształtować i wdrażać strategie polityczne i reformy. **Niezbędna jest zatem ścisła współpraca i uzgodnienia z partnerami społecznymi**. Komitet apeluje o wzmocnienie roli partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu UE, ale przede wszystkim na poziomie krajowym. Większe zaangażowanie partnerów społecznych powinno przynieść lepsze wdrażanie.

2. Wprowadzenie

2.1 W komunikacie „Roczna analiza wzrostu na 2013 r.”, rozpoczynającym europejski semestr, Komisja nakreśliła, jakie jej zdaniem powinny być ogólne priorytety budżetowe, gospodarcze i społeczne na 2013 r. Celem procesu związanego z europejskim semestrem jest poprawa koordynacji polityki gospodarczej i społecznej w Europie, aby można było skutecznie zrealizować główne cele strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

2.2 Roczna analiza wzrostu gospodarczego powinna zostać uwzględniona w krajowych decyzjach gospodarczych i budżetowych, które państwa członkowskie przedstawią w programach stabilności i konwergencji, oraz w krajowych programach reform.

2.3 Zważywszy na konieczność podtrzymania ożywienia gospodarczego i przywrócenia zaufania, Komisja uznała, że pięć priorytetów wyznaczonych w 2012 r. zachowuje ważność w roku 2013; są to: dążenie do zróżnicowanej konsolidacji budżetowej sprzyjającej wzrostowi; przywrócenie normalnych warunków kredytowania gospodarki; działania na rzecz obecnego i przyszłego wzrostu gospodarczego i konkurencyjności; walka z bezrobociem i społecznymi skutkami kryzysu; modernizacja administracji publicznej.

2.4 W niniejszym projekcie opinii przedstawiono rozważania, komentarze i propozycje dotyczące Rocznej analizy wzrostu na 2013 r.:

— Część 3 zawiera pewne ogólne komentarze dotyczące kontekstu publikacji tegorocznej analizy.

— W części 4 przedstawiono szczegółowe komentarze i propozycje: ponieważ wydaje się, że Europa nie jest na dobrej drodze do realizacji celów strategii „Europa 2020”, w opinii podniesiono kwestię wyboru polityki oszczędności budżetowych i jej konsekwencji dla gospodarki, zatrudnienia i polityki spójności. Uznano, że obecnie priorytetem powinna być gospodarka realna, wzrost gospodarczy i działania na rzecz zatrudnienia. Komitet wzywa europejskich decydentów, w szczególności z myślą o posiedzeniu Rady Europejskiej w marcu 2013 r., do zmiany podejścia politycznego i nakierowania strategii politycznych na stymulowane przez UE podejście inwestycyjne, w którym w centrum uwagi znajduje się ożywienie gospodarki, zatrudnienie i wyzwania związane ze zrównoważonym rozwojem. Wreszcie, w opinii podkreśla się znaczenie zaangażowania zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w kształtowanie polityki zarówno na szczeblu UE, jak i na poziomie krajowym.

3. Uwagi ogólne

3.1 Tegoroczna analiza wzrostu została opracowana w trudnym kontekście ponurych perspektyw gospodarczych i w zakresie zatrudnienia. Komitet zgadza się z wyrażonymi w analizie obawami, że kryzys nie pomógł państwom członkowskim osiągnąć postępów w realizacji celów dotyczących zatrudnienia, badań i rozwoju, klimatu i energii, edukacji i zwalczania ubóstwa oraz że rośnie sceptycyzm co do zdolności UE do osiągnięcia tych celów.

Komitet odnotowuje także, że tłem opracowywania Rocznej analizy wzrostu na 2013 r. były niespotykane dotąd wydarzenia. Z jednej strony w czerwcu 2012 r. Rada Europejska przyjęła Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia⁽⁶⁾. Z drugiej strony wprowadzono zasadnicze zmiany do struktury sprawowania rządów w UE (w szczególności wzmocniony wzajemny nadzór nad politykami budżetowymi), jako że istniejące struktury okazały się niezdolne do zaradzenia kryzysowi gospodarczemu i zapobieżenia jego rozprzestrzenianiu się, co zagraża samemu istnieniu euro i Unii Europejskiej i wydłużyło okres recesji, powodując wysokie bezrobocie. Komitet wzywa do szybkiego i wyważonego wdrożenia tych rozwiązań, gdyż będą one niezbędnym elementem powrotu do ożywienia gospodarczego i przywrócenia zaufania inwestorów, przedsiębiorstw i konsumentów.

3.2 EKES odnotowuje, że opublikowano niedawno dwa ważne dokumenty: „W kierunku faktycznej unii gospodarczej i walutowej”⁽⁷⁾ i „Plan działania na rzecz pogłębionej i rzeczywistej unii gospodarczej i walutowej”⁽⁸⁾, w sprawie którego Komitet opracowuje właśnie opinię.

⁽⁶⁾ Dok. EUCO 76/12, s. 7–15.

⁽⁷⁾ Sprawozdanie przewodniczącego Rady Europejskiej Hermana Van Rompuy’a, 5 grudnia 2012 r.

⁽⁸⁾ COM(2012) 777 final/2, 30 listopada 2012 r.

Komitet przyjął z zadowoleniem potwierdzenie konieczności przerwania powiązania między bankami a państwami oraz pierwsze kroki w kierunku utworzenia unii bankowej⁽⁹⁾. Podjęto zobowiązanie do przedsięwzięcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia stabilności finansowej, a EBC zobowiązał się poczynić istotne działania, by uspokoić zamęt na europejskich rynkach państwowych instrumentów dłużnych.

Unia bankowa powinna przyczynić się do zapewnienia równego dostępu do kredytów gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom we wszystkich częściach UE i umożliwiłaby jednolitemu rynkowi odzyskanie konkurencyjności, co pozwoliłoby zrealizować cele strategii „Europa 2020”.

4. Uwagi szczegółowe i propozycje

4.1 *Europa nie jest na dobrej drodze do realizacji celów strategii „Europa 2020” i decydenci polityczni powinni pilnie zdać sobie z tego sprawę.*

4.1.1 Komitet z ubolewaniem odnotowuje, że oprócz krótkiego odniesienia w przypisie do raportu Eurostatu⁽¹⁰⁾, w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. Komisja zasadniczo nie wspomina o strategii „Europa 2020”. W komunikacie stwierdza po prostu, że „realizacja tych celów opóźnia się w całej Europie”. Brakuje jednak właściwej analizy dokładnych przyczyn braku postępów w realizacji celów strategii „Europa 2020” i nawet nie zadano pytania, czy aktualne wybory polityczne nie oddalają UE od wytycznych zawartych w tej strategii. Komitet apeluje o dokonanie dogłębnego przeglądu procesu związanego ze strategią „Europa 2020” i o taką zmianę przydziału funduszy strukturalnych, by osiągnąć te cele i w ten sposób przywrócić równowagę między strategiami politycznymi dotyczącymi konkurencyjności i oszczędności a strategiami na rzecz wzrostu i zatrudnienia i polityką społeczną.

4.1.2 Komitet jest zaniepokojony tym, że wskaźnik zatrudnienia osób w wieku od 20 do 64 lat stale maleje. Spadł z poziomu 70,3 % w 2008 r. do 68,6 % w 2011 r., podczas gdy zgodnie z celem zapisanym w strategii „Europa 2020” pracę powinno mieć 75 % osób w wieku 20–64 lata. W wartościach bezwzględnych Europa straciła w tym okresie 5 mln miejsc pracy⁽¹¹⁾. Skutki takiego rozwoju sytuacji ujawniają się w postaci rosnącej stopy bezrobocia, która wynosi obecnie 10,7 % w UE 27, a w strefie euro sięga nawet 11,8 %⁽¹²⁾.

Kryzys przyniósł wysokie bezrobocie, co w powiązaniu z cięciami w publicznych wydatkach socjalnych, wynikającymi z oszczędności, spowodowało, że w latach 2009–2011

dalszych 5,9 mln osób dołączyło do 113,8 mln osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w UE (24,2 % ludności)⁽¹³⁾.

Jeśli te tendencje się utrzymają, realizacja celów strategii „Europa 2020” dotyczących zatrudnienia i wydzwignięcia z ubóstwa 20 mln osób nie wydaje się możliwa.

4.1.3 Zupełnie inaczej niż inne największe gospodarki świata europejska gospodarka w 2012 r. ponownie pogrzyżała się w recesji, a prognozy gospodarcze przewidują bardzo słaby wzrost w 2013 r. i niepewne, ale równie nieznaczne ożywienie w 2014 r. Oznacza to, że jeśli kierunek polityki budżetowej pozostanie niezmienny i nie zostaną wdrożone dodatkowe strategie polityczne na rzecz wzrostu i zatrudnienia, bezrobocie i sytuacja społeczna jeszcze się pogorszą.

4.1.4 Komitet zauważa, że podobne obawy dotyczące stanu Europy żywi wiele innych podmiotów polityki międzynarodowej. MOP ostrzegła, że strefa euro może utracić dalsze 4,5 mln miejsc pracy, jeśli nie dokona zdecydowanego odrotu od strategii oszczędnościowej⁽¹⁴⁾. W swej prognozie dotyczącej światowej sytuacji gospodarczej i perspektyw na 2013 r.⁽¹⁵⁾ ONZ ostrzega, że recesja z 2012 r. utrzyma się i będzie się zaostrzać do 2015 r.⁽¹⁶⁾, jeśli Grecja, Włochy, Portugalia i Hiszpania dokonają jeszcze większych cięć budżetowych w 2013 r. Oprócz klifu fiskalnego w USA i gwałtownego hamowania chińskiej gospodarki także europejska strategia konsolidacji fiskalnej jest postrzegana jako zagrożenie dla światowej gospodarki. Nawet MFW w światowej prognozie gospodarczej⁽¹⁷⁾ wyraził poważne obawy i przyznał, że wpływ środków oszczędnościowych na wzrost gospodarczy został w dużym stopniu niedoceniony, a także podał w wątpliwość przyjętą wysokość mnożników fiskalnych.

4.1.5 Komitet przestrzega decydentów politycznych w Europie, iż przedłużająca się recesja może strukturalnie osłabić gospodarkę oraz zagrozić przejściu na inny model środowiskowy i energetyczny.

Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do utraty umiejętności, rozczarowania, dyskryminacji podczas zatrudniania oraz opuszczenia rynku pracy, co ma długofalowy negatywny strukturalny wpływ na wydajność i potencjał wzrostu gospodarczego.

⁽¹³⁾ Tabela Eurostatu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_50

⁽¹⁴⁾ ILO, 2012, *Eurozone job crisis: trends and policy responses*, np. s. 11.

⁽¹⁵⁾ ONZ, *World economic situation and prospects 2013 – global outlook*, opublikowane w grudniu 2012 r., s. 28.

⁽¹⁶⁾ – 0,9 % w 2013 r., – 2,1 % w 2014 r. oraz – 3,3 % w 2015 r.

⁽¹⁷⁾ MFW, 2012 r., *światowa prognoza gospodarcza Coping with High Debt and Sluggish Growth*, październik 2012 r., np. s. 21 czy ramka 1.1 na s. 41.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 34–38.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, „Statistics in focus” 39/2012, *Europe 2020 Strategy – towards a smarter, greener and more inclusive EU economy?*.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 750 final.

⁽¹²⁾ Komunikat prasowy Eurostatu 4/2013, 8 stycznia 2013 r.

Brak inwestycji publicznych i prywatnych (gdy przedsiębiorstwa mają słabe perspektywy popytu) może mieć negatywny wpływ na potencjał wzrostu gospodarki z uwagi na niedostateczne wykorzystywanie postępu technicznego i innowacji. Aby temu przeciwdziałać, trzeba pilnie dokonać przeglądu polityki makroekonomicznej i promować działania reformatorskie, takie jak aktywna polityka rynku pracy, zachęty inwestycyjne i strategie na rzecz włączenia społecznego.

Zróźnicowana konsolidacja fiskalna sprzyjająca wzrostowi gospodarczemu

4.1.6 Choć w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. przyznano, że w perspektywie krótkoterminowej konsolidacja fiskalna może mieć negatywny wpływ na wzrost, natychmiast przedstawiono też dwa argumenty minimalizujące to oddziaływanie. Komitet pragnie ustosunkować się do obu tych argumentów.

- 1) W Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. odniesiono się do koncepcji konsolidacji sprzyjającej wzrostowi gospodarczemu, w której uznaje się, że w państwach, w których obciążenia podatkowe są już wysokie, redukcja wydatków wpływa na wzrost korzystniej niż dalsze zwiększanie przychodów z podatków. Odnotowując, że Komisja nie precyzuje, co rozumie przez wysokie obciążenie podatkowe, Komitet przypomina swą opinię z 2011 r. w sprawie inteligentnych strategii konsolidacji finansów publicznych⁽¹⁸⁾, w której opowiedział się za przeznaczeniem na konsolidację finansów okresu maksymalnie elastycznego, aby nie zakłócić dynamiki wzrostu, oraz za utrzymaniem „inteligentnej” równowagi między dochodami a wydatkami oraz między zagregowaną podażą i zagregowanym popytem. W tej samej opinii Komitet przestrzegł też przed ryzykiem nadwątlenia systemów usług publicznych i solidarności zbiorowej. Faktycznie jeśli, tak jak ma to miejsce w szeregu państw członkowskich, zabezpieczenie społeczne przed znacznymi zagrożeniami społecznymi (bezrobocie, choroba, starość) jest poważnie osłabione, to logiczne jest, że gospodarstwa domowe reagują na ten ogólny brak pewności zwiększeniem zapobiegawczych oszczędności – a to najgorsze, co może się zdarzyć w gospodarce pogrążonej w recesji.
- 2) Drugi argument to, że państwa członkowskie zmagające się z trudnościami finansowymi powinny nadal kontynuować strategię oszczędności, a nawet przyjąć „szybkie tempo korekty budżetowej”, podczas gdy inne państwa mogłyby pozwolić automatycznym stabilizatorom odegrać swoją rolę.

Choć oczywiste jest, że proces wychodzenia z kryzysu dla niektórych gospodarek oznacza o wiele większy wysiłek na rzecz przywrócenia stabilności i wzrostu niż w przypadku innych krajów, Komitet powątpiewa, czy taki zestaw środki politycznych okazałyby się skuteczny. Połączenie bardzo restrykcyjnej polityki budżetowej w wielu państwach członkowskich z neutralnym podejściem w polityce budżetowej w kilku innych będzie mimo wszystko miało jednoznacznie negatywny wpływ na całą strefę euro, a w szczególności na te państwa, które już teraz znajdują się w głębokiej recesji wywołanej programami oszczędnościowymi.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 8–15.

4.1.7 Podsumowując, Komitet jest zaniepokojony tym, że polityka gospodarcza nie jest wyważona. Przyłożono zbyt dużą wagę do oszczędności, a konsolidacja fiskalna służąca skorygowaniu znacznej nierównowagi fiskalnej wymaga dłuższego horyzontu czasowego. Potwierdzają to najnowsze dane z monitora fiskalnego MFW⁽¹⁹⁾. W krótkim okresie lat 2011–2013 redukcja wydatków i podniesienie podatków spowodowały utratę 3 % PKB⁽²⁰⁾ przez gospodarkę strefy euro, co przyniosło nową recesję. Jest to trzy razy więcej niż tempo konsolidacji, jakie europejscy decydenci polityczni wyznaczyli wcześniej w zreformowanym pakcie stabilności (w którym wspomina się o obniżeniu deficytu strukturalnego o przynajmniej 0,5 % PKB rocznie).

Aby zapobiec sytuacji, w której te same przyczyny będą nadal przynosiły te same konsekwencje, Komitet wzywa, by jako przeciwwagę dla horyzontu czasowego konsolidacji fiskalnej przewidzieć znacznie wzmocniony i konkretny Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

4.1.8 Roczną analizę wzrostu na 2013 r. oparto na założeniu, że największe znaczenie ma przywrócenie i utrzymanie zaufania, w szczególności zaufania rynków finansowych, jako że rynki te mogą ograniczyć dostępność finansowania w państwach członkowskich. Właśnie w związku z tą koncepcją w analizie nadal przewiduje się realizację polityki oszczędnościowej.

4.1.9 Komitet dostrzega, że rynki finansowe odgrywają kluczową rolę w kryzysie i że naprawa tego sektora ma kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarki. Faktycznie dostęp do kredytów jest podstawą gospodarki i bez niego przedsiębiorstwa nie mogą inwestować ani prowadzić działalności, a konsumenci nie mogą nabywać towarów ani mieszkań.

Jednakże Komitet jest zdania, że zaufanie innych podmiotów gospodarczych (gospodarstw domowych i przedsiębiorstw) jest równie ważne. Nawet wtedy gdy lepszy dostęp do kredytów umożliwia przedsiębiorstwom działalność i rozwój, niższe stopy procentowe i łatwa dostępność kredytów nie mają takiego samego oddziaływania, jeśli ludzie martwią się o pracę, zarobki czy zabezpieczenie społeczne, a przedsiębiorstwa mają poważne wątpliwości co do perspektyw popytu.

Komitet pragnie podkreślić, że zaufanie rynków finansowych oraz zaufanie konsumentów i producentów nie muszą być sprzeczne. W miarę jak coraz więcej przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, będzie mogło ponownie normalnie prowadzić działalność, ponieważ dostęp do finansowania został przywrócony, stopniowo odbuduje się także zaufanie konsumentów.

⁽¹⁹⁾ MFW, „Fiscal Monitor”, *Taking stock – a progress report on fiscal adjustment*, październik 2012 r.

⁽²⁰⁾ Podane 3 % odpowiada zmianie deficytu strukturalnego w latach 2010–2012. Deficyt strukturalny wylicza się poprzez wyłączenie oddziaływania cyklu koniunkturalnego. Deficyt ten wymaga korekty.

Ponadto jeśli dług państwowy wywołuje niepokój rynków, to ryzyko załamania się gospodarki martwi je jeszcze bardziej.

Komitet przypomina jedno z głównych stwierdzeń zawartych w opinii w sprawie rocznej analizy wzrostu na 2012 r.: „bez wystarczającego tempa wzrostu nie da się przezwyciężyć kryzysu długu państwowego”⁽²¹⁾. Przywiązanie małej uwagi do wzrostu oznaczałoby wysokie ryzyko pograżenia gospodarki w recesji, co z kolei natychmiast osłabia zdolność obsługi zadłużenia.

4.2 Środki przyjęte w związku z kryzysem muszą ustąpić na dalszy plan, a priorytetem powinna być gospodarka realna, wzrost gospodarczy i działania na rzecz zatrudnienia.

Przekształcenie Paktu na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w szeroko zakrojony europejski program inwestycji na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego

4.2.1 Komitet apeluje o zdecydowane działania na rzecz przywrócenia wzrostu, zatrudnienia i konkurencyjności w europejskiej gospodarce oraz zachęca obecną prezydencję do realizacji ambitnego programu wzrostu gospodarczego. Rada Europejska zbyt często popierała minimalistyczne działania służące przezwyciężeniu kryzysu i podejmowała zdecydowane działania jedynie wtedy, gdy istniało zagrożenie, że presja rynku doprowadzi do upadku projektu, jakim jest wspólna waluta euro. Potrzebna jest większa i rzeczywista konsekwencja w solidnym i wyważonym zarządzaniu gospodarką oraz reformy, które wzmocnią strukturalną konkurencyjność w całej Unii i sprawią, że wdrażanie strategii „Europa 2020” znajdzie się w centrum uwagi w ramach procesu związanego w semestrze europejskim. Wszelkie fiskalne działania korygujące spowodują kurczenie się gospodarki, ale jeśli osiągnie się to dzięki utrzymaniu wydatków, które wspierają potencjał wzrostu (edukacja, szkolenia bezrobotnych, badania i rozwój, wsparcie dla MŚP), i jeśli będą temu towarzyszyły konkretne postępy w eliminowaniu rozdrobnienia sektora finansowego, to możliwe będzie zachowanie średnio- i długoterminowych perspektyw wzrostu i zatrudnienia.

4.2.2 Komitet przyjmuje z zadowoleniem Pakt na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, który jest ważnym pierwszym krokiem w kierunku uznania wzrostu za niezbędny element starań o przezwyciężenie kryzysu, i zachęca Komisję i Radę Europejską, by szybko wdrożyły ten pakt i poszły jeszcze dalej, tzn. by przekształciły go w szeroko zakrojony europejski program inwestycyjny.

4.2.3 Priorytetem muszą być wydatki sprzyjające wzrostowi, takie jak wydatki na edukację, umiejętności i innowacje (o kluczowym znaczeniu dla konkurencyjności europejskiej gospodarki i ekologizacji gospodarki), które muszą stać się siłą napędową kolejnej rewolucji przemysłowej, oraz na rozległe sieci, np. szybki internet czy połączenia międzysystemowe w sieciach energetycznych i transportowych. Podstawowe znaczenie ma wykorzystanie potencjału sektorów zapewniających dużą liczbę

miejsc pracy, takich jak ochrona zdrowia, zielona gospodarka, srebrna gospodarka, budownictwo, usługi dla przedsiębiorstw, turystyka itd.

4.2.4 Jednolity rynek nadal może przynieść korzyści bezpośrednio odczuwalne dla przedsiębiorstw, konsumentów i obywateli, ale potrzebne są dalsze działania, np. w dziedzinie usług, mobilności, handlu elektronicznego, agendy cyfrowej, elektronicznych zamówień publicznych, mikroprzedsiębiorstw i przedsiębiorstw rodzinnych, rozwiązań służących wsparciu tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz środków na rzecz ochrony konsumentów i społecznego wymiaru jednolitego rynku. Niezbędna jest większa przejrzystość, a także poprawa świadomości, udziału i współodpowiedzialności społeczeństwa obywatelskiego⁽²²⁾.

4.2.5 Komitet podkreśla ważną rolę przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, przedsiębiorczości i zakładania nowych przedsiębiorstw w procesie ożywiania gospodarki oraz stymulowania wzrostu gospodarczego, innowacji, podnoszenia umiejętności i tworzenia miejsc pracy. Wykorzystywanie potencjału MŚP obejmuje różne rozwiązania, takie jak ułatwianie internacjonalizacji MŚP, usuwanie obciążeń administracyjnych, redukcja kosztów rozpoczęcia działalności oraz ułatwienie dostępu do kredytów, rynków kapitałowych, specjalnych platform obligacji dla tych przedsiębiorstw, funduszy strukturalnych i gwarancji kredytowych.

4.2.6 Komitet zwraca także uwagę, że przedsiębiorstwa społeczne są kluczowymi elementami europejskiego modelu społecznego i jednolitego rynku. Zasługują na to, by dostrzec ich rolę i zdecydowanie je promować, zwłaszcza w obecnych trudnych warunkach gospodarczych; trzeba też wziąć pod uwagę ich charakterystyczne cechy podczas kształtowania europejskich strategii politycznych.

4.2.7 Należy też wspomnieć o roli spółdzielni, ponieważ przyczyniają się one do spójności społecznej i terytorialnej, występują z nowymi pomysłami z zakresu przedsiębiorczości oraz są bardziej odporne i stabilne niż inne rodzaje przedsiębiorstw, a także chronią miejsca pracy nawet w czasach kryzysu⁽²³⁾.

4.2.8 Komitet przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. podkreślono znaczenie dokonania postępów w zakresie rozwoju zrównoważonego, energii odnawialnej i efektywności energetycznej, aby osiągnąć cele strategii „Europa 2020” w zakresie klimatu i energii⁽²⁴⁾. Propagowanie

⁽²²⁾ Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 24–30.

⁽²³⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 24–29.

⁽²⁴⁾ Cele strategii „Europa 2020”: emisje gazów cieplarnianych niższe o 20 % od poziomu z lat 90-tych ubiegłego wieku, 20 % energii ze źródeł odnawialnych w 2020 r. oraz 20-procentowa poprawa w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 51–68, pkt 16.

efektywnie użytkującej zasoby i niskoemisyjnej zielonej gospodarki jest niezbędne do utrzymania konkurencyjności gospodarczej i stymulacji zatrudnienia. Konieczna jest także szeroko zakrojona renowacja budynków pod kątem efektywności energetycznej oraz inwestycje w zakresie przyjaznych dla środowiska usług transportowych, gospodarowania odpadami i gospodarki wodnej. Towarzyszyć temu powinno ulepszenie sieci przesyłu energii, tak by ułatwić transport i wymianę dużych ilości energii elektrycznej w Europie. W celu dalszego wzmocnienia europejskiej konkurencyjności, należy to uzupełnić inwestycjami w wysokowydajne transeuropejskie sieci transportowe oraz rozbudowę infrastruktury sieci szerokopasmowych.

4.2.9 Polityka przemysłowa, wydajne wykorzystywanie zasobów naturalnych oraz innowacje muszą współdziałać, by prowadzić do trwałego wzrostu gospodarczego.

4.2.10 Potrzebne są znaczne inwestycje, aby promować przemiany strukturalne oraz wprowadzić gospodarkę UE na ścieżkę inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Komitet odnotowuje porozumienie osiągnięte przez szefów państw lub rządów w kwestii następných wieloletnich ram finansowych (WRF) i podkreśla znaczenie istnienia WRF pozwalających na realizację celów strategii „Europa 2020”.

EKES odsyła do swych niedawnych opinii w sprawie budżetu UE ⁽²⁵⁾, w których stale przekonywał, że UE potrzebuje wzmocnionego budżetu, aby stawić czoła aktualnym wyzwaniom. Budżet UE nie powinien być postrzegany jako obciążenie, lecz jako inteligentny środek do osiągnięcia korzyści skali, zredukowania kosztów i wywarcia wpływu na konkurencyjność, wzrost i zatrudnienie.

Ponadto można by pozyskać dalsze zasoby dzięki dodatkowym źródłom finansowania. EKES popiera działanie EBI, który udostępnia długoterminowe finansowanie inwestycji w gospodarkę realną oraz przyciąga dodatkowe finansowanie prywatne. Komitet przyjmuje z zadowoleniem skupienie uwagi na projektach o największym wpływie na trwały wzrost gospodarczy i potencjał w zakresie zatrudnienia (takich jak projekty dotyczące MŚP, gospodarki opartej na wiedzy, kapitału ludzkiego, efektywności energetycznej i zmiany klimatu) oraz apeluje, by zwiększone finansowanie ze strony EBI szybko nakierować na sektor MŚP. Komitet przyjmuje także z zadowoleniem stosowanie gwarancji EBI dla prywatnych inwestycji w renowację budynków pod kątem efektywności energetycznej.

EKES popiera także wprowadzenie obligacji projektowych w celu stymulowania finansowania kluczowych projektów infrastrukturalnych w dziedzinie transportu, energii i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Stanowi to pierwszy ważny krok w kierunku bardzo potrzebnego programu inwestycji UE w nadchodzących latach.

⁽²⁵⁾ Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 32–38 i Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 75–80.

4.2.11 EKES zwraca uwagę na znaczenie polityki spójności dla osiągnięcia konwergencji gospodarczej, społecznej i terytorialnej w całej UE, zgodnie ze strategią „Europa 2020”. EKES powtarza swe apele o jedną i jednolitą politykę spójności, która przewidywałaby aktywny udział społeczeństwa obywatelskiego, byłaby bardziej nakierowana na osiągnięcie konkretnych i trwałych wyników oraz mogłaby wesprzeć słabiej rozwinięte oraz najbardziej dotknięte kryzysem państwa członkowskie UE ⁽²⁶⁾.

4.2.12 Komitet przyjmuje z zadowoleniem wagę, jaką przywiązuje się w analizie wzrostu, do modernizacji administracji publicznej. Zdaniem Komitetu oznacza ona między innymi wykorzystywanie zamówień publicznych w celu napędzania innowacji, zwalczanie korupcji, poprawę skuteczności systemów podatkowych, zapewnienie odpowiednich zasobów finansowych oraz wzmocnienie zdolności absorpcji funduszy strukturalnych.

Tworzenie miejsc pracy i podnoszenie umiejętności

4.2.13 W Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. przyznano, że „po kilku latach słabego wzrostu kryzys niesie za sobą znaczące konsekwencje społeczne” oraz że „znacząco wzrosła stopa bezrobocia i coraz więcej osób zostaje dotkniętych ubóstwem”. Niektóre grupy odczuły to szczególnie mocno: ludzie młodzi, osoby nisko wykwalifikowane, długotrwale bezrobotni, samotni rodzice oraz osoby wywodzące się ze środowisk imigranckich ⁽²⁷⁾.

Trzeba poczynić wszelkie możliwe wysiłki, aby pobudzić zarówno publiczne, jak i prywatne inwestycje sprzyjające zatrudnieniu. EKES niejednokrotnie apelował o przyjęcie europejskiego planu naprawy gospodarczej o daleko idących skutkach dla polityki rynku pracy, na który przeznaczono by budżet w wysokości 2 % PKB ⁽²⁸⁾. EKES wezwał także do przyjęcia paktu na rzecz inwestycji społecznych, aby w sposób wyważony przeciwdziałać kryzysowi i dokonać inwestycji na przyszłość ⁽²⁹⁾.

Komitet ponownie wzywa do zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy, podniesienia poziomu umiejętności, ułatwiania mobilności, poprawy publicznych służb zatrudnienia, zwiększenia środków aktywnej polityki rynku pracy oraz wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Komitet uważa, że w przypadku niektórych regionów lub sektorów trafny jest przedstawiony przez Komisję opis przepaści między wysokim poziomem bezrobocia a dowodami wskazującymi na istnienie wąskich gardeł w zakresie umiejętności oraz na niedopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy.

Komitet opowiada się ponadto za wprowadzeniem odpowiednich środków, które promowałyby na właściwym szczeblu dialog na temat rozkładu czasu pracy.

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 76–82.

⁽²⁷⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 94–101.

⁽²⁸⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 65–70.

⁽²⁹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 23–28.

Komitet przyjmuje z zadowoleniem opublikowany niedawno przez Komisję „pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży”⁽³⁰⁾. Propozycje w nim zawarte, m.in. wdrożenie gwarancji dla młodzieży, powinny być realizowane w dobrym momencie i być wiążące oraz powinno się na nie przeznaczyć odpowiednie zasoby. Wszystkie państwa członkowskie powinny mieć możliwość przyjęcia tych propozycji.

4.2.14 Komitet nadal apeluje o inwestycje w edukację, szkolenia i uczenie się przez całe życie (w tym zdobywanie kwalifikacji w trakcie pracy, dualne systemy przyuczania do zawodu) oraz o rozwiązanie problemu wąskich gardeł i niedostosowania podaży do popytu w zakresie umiejętności⁽³¹⁾.

4.2.15 Europejski Fundusz Społeczny, uzupełniany przez Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, musi skupiać się na ochronie grup w niekorzystnej sytuacji przed skutkami kryzysu⁽³²⁾, a ponadto należy utworzyć oddzielny fundusz solidarności na rzecz młodzieży⁽³³⁾.

Potrzebne jest wyważone podejście do reform rynku pracy

4.2.16 Komitet zauważa, że w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. promuje się elastyczność na rynku pracy, a przy tym nie zwraca się prawie żadnej uwagi na wymiar związany z bezpieczeństwem.

Komitet odnotowuje, że uniknięcie segregacji na rynku pracy dzięki zmniejszeniu różnic w ochronie zatrudnienia pomiędzy różnymi rodzajami umów o pracę może przyczynić się do wyższego poziomu zatrudnienia. Niemniej przypomina swą wcześniejszą opinię⁽³⁴⁾, w której odniósł się do potrzeby znalezienia równowagi między elastycznością i bezpieczeństwem. „Pojęcie *flexicurity* nie oznacza jednostronnego i bezprawnego ograniczenia praw pracowników”. EKES wielokrotnie podkreślał, jak ważny jest „silny i istotny dialog społeczny, w którym aktywnie uczestniczą partnerzy społeczni, zdolni do prowadzenia negocjacji, wpływania na decyzje oraz podejmowania odpowiedzialności za zdefiniowanie elementów składowych oraz ocenę skutków *flexicurity*”⁽³⁵⁾. EKES przypomina także, iż w celu zmniejszenia segmentacji rynków pracy należy zapewnić „odpowiednie bezpieczeństwo osobom zatrudnionym na podstawie umów różnego rodzaju”⁽³⁶⁾.

Komitet podkreśla, że elastyczność nie umożliwia korekty błędów w zakresie popytu makroekonomicznego i może pogorszyć sytuację, gdy stabilne i wysokiej jakości miejsca pracy są zastępowane przez niepewne stosunki pracy; ponadto usunięcie

„amortyzatorów” (ochrona miejsc pracy, zasiłki dla bezrobotnych) może znacznie zwiększyć wrażliwość gospodarki na negatywne szoki gospodarcze.

Reforma strukturalna w zakresie wynagrodzeń

4.2.17 Komitet przypomina, że reformy dotyczące ustalania wynagrodzeń wymagają negocjacji na szczeblu krajowym między partnerami społecznymi. Muszą one odzwierciedlać równowagę między dążeniem do odpowiedniego wzrostu popytu, stabilności cen, kontroli wysokich lub rosnących nierówności i utrzymaniem konkurencyjnych cen. EKES jest zaniepokojony, że reformy strukturalne w zakresie wynagrodzeń wywołają konkurencję między państwami członkowskimi prowadzącą do ich obniżania, co zmniejszy popyt wewnętrzny w UE i przyczyni się – z uwagi na rosnącą nadwyżkę w handlu zagranicznym strefy euro – do jeszcze wyraźniejszej aprecjacji euro. MOP⁽³⁷⁾ potwierdza ten trend i ostrzega przed daleko idącymi skutkami gospodarczymi i społecznymi.

Przyjęte w rocznej analizie wzrostu podejście do minimalnych wynagrodzeń, zgodnie z którym ważne jest by „zapewniały równowagę między tworzeniem zatrudnienia a odpowiednim dochodem”, stanowi odzwierciedlenie ogólnego założenia, że trzeba znaleźć kompromis między tworzeniem miejsc pracy a różnymi czynnikami, takimi jak ich jakość i chęć przyjęcia oferty pracy. Komitet zastanawia się, czy istnieją dowody potwierdzające taki konflikt, jako że w swych badaniach dotyczących doświadczeń z minimalnymi wynagrodzeniami w UE MOP nie znalazła dowodów dla tezy, że minimalne wynagrodzenia niszczą miejsca pracy⁽³⁸⁾. Komitet przypomina, że zasada stanowiąca, iż „praca musi przynosić dochody” nadal musi obowiązywać, choć została wprowadzona jeszcze przed kryzysem

Komitet wzywa Komisję, by wyjaśniła swe stanowisko w zakresie płac, inflacji i wydajności. Choć w komunikacie dotyczącym pakietu na rzecz zatrudnienia⁽³⁹⁾ Komisja wyjaśniła, że płace realne muszą być dostosowane do zmian wydajności pracy, w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. nie podała, czy chce dostosować do wydajności płace nominalne czy realne. Różnica między tymi dwoma podejściami jest zasadnicza, ponieważ w tym drugim przypadku istnieje możliwość, że płace nominalne uwzględniałyby jedynie wydajność, ale nie uwzględniałyby inflacji. Taka zasada niosłaby ze sobą ryzyko, że zerowa inflacja spowodowałaby deflację w przypadku negatywnych szoków gospodarczych.

Propagowanie sprawiedliwości społecznej

4.2.18 Zasadniczo Komitet jest zdania, że należy zwrócić większą uwagę na kwestie uczciwości i sprawiedliwości społecznej. Aby zyskać zaufanie i zapewnić skuteczne wdrożenie strategii politycznych, jest niezbędne, by koszty reform strukturalnych i polityki gospodarczej oraz płynące z nich korzyści były

⁽³⁰⁾ COM(2012) 727 final – w sprawie którego EKES przygotowuje obecnie opinię (SOC/474 – CES2419-2012_00_00_TRA_APA).

⁽³¹⁾ EKES przygotowuje obecnie opinię (SOC/476 – CES658-2013_00_00_TRA_APA) w sprawie komunikatu Komisji „Nowe podejście do edukacji: inwestowanie w umiejętności na rzecz lepszych efektów społeczno-gospodarczych”, COM(2012) 669 final.

⁽³²⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 82–87.

⁽³³⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 65–70.

⁽³⁴⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48–53.

⁽³⁵⁾ Dz.U. C 256 z 27.10.2007, s. 108–113, pkt 1.3.

⁽³⁶⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48–53, pkt 1.1.1

⁽³⁷⁾ Międzynarodowa Organizacja Pracy, 2012 r., *Global wage report 2012/2013 – Wages and equitable growth*.

⁽³⁸⁾ Międzynarodowa Organizacja Pracy, 2010 r., *The minimum wage revisited in the enlarged EU*, s. 26.

⁽³⁹⁾ COM(2012) 173 final.

sprawiedliwie dzielone między wszystkich zainteresowanych (pracowników, gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa). Komitet docenia fakt, że w Rocznej analizie wzrostu na 2013 r. przywiązano duże znaczenie do przejrzystości i uczciwości, oraz wzywa Komisję do monitorowania, czy rządy krajowe uwzględniają to w swych programach reform.

Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

4.2.19 Komitet popiera zawarte w analizie wzrostu wezwanie do podjęcia dodatkowych wysiłków w celu zapewnienia skuteczności systemów zabezpieczenia społecznego w przeciwdziałaniu skutkom kryzysu, sprzyjania włączeniu społecznemu oraz wdrożenia „strategii aktywnego włączania”, aby zagwarantować istnienie rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz zająć się problemem ubóstwa.

Propagowanie równouprawnienia płci

4.2.20 EKES uważa, że w procesie związanym z europejskim semestrem (np. w krajowych programach reform) trzeba teraz uwzględnić perspektywę równouprawnienia płci – która nie została poruszona w żadnej z siedmiu inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020” – ponieważ ma to kluczowe znaczenie dla osiągnięcia głównych celów strategii „Europa 2020”⁽⁴⁰⁾.

4.3 Znaczenie udziału zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w europejskim semestrze

4.3.1 Komitet ponownie zwraca uwagę na potrzebę poprawy demokratycznej rozliczalności i przejrzystości różnych procesów w ramach europejskiego semestru oraz koordynacji krajowych polityk gospodarczych. W obecnym kontekście braku wiary w zdolność instytucji europejskich do osiągnięcia rezultatów, niezbędne jest przyznanie większej roli instytucjom reprezentującym obywateli, partnerom społecznym i społeczeństwu obywatelskiemu, aby zwiększyć legitymację demokratyczną i poczucie współodpowiedzialności. Kluczowe znaczenie ma dialog wertykalny i horyzontalny⁽⁴¹⁾, a ponadto trzeba

szybko wcielić w życie postanowienia art. 11 TUE dotyczące demokracji uczestniczącej⁽⁴²⁾.

Komitet uważa, że sformułowania wykorzystane w analizie wzrostu, gdy mowa jest o roli dialogu społecznego, są niewystarczające. Reformy strukturalne, jeśli są konieczne, powinny być przeprowadzane w ścisłej współpracy i porozumieniu z partnerami społecznymi, a nie tylko w konsultacji z nimi. Dialog z partnerami społecznymi i zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim (np. organizacjami konsumentów) jest niezbędny, by odpowiednio kształtować i wdrażać strategie polityczne i reformy. Może to poprawić wiarygodność i społeczną akceptację reform, jako że konsensus i zaufanie mogą przyczynić się do zwiększenia zaangażowania zainteresowanych stron oraz do sukcesu reform. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą dokonywać oceny skutków strategii politycznych i, gdy to konieczne, odpowiednio wcześniej ostrzegać przed zagrożeniami. W wielu dziedzinach to właśnie organizacje społeczne, w tym w szczególności partnerzy społeczni, muszą wdrażać w praktyce propozycje polityczne⁽⁴³⁾.

Komitet apeluje o wzmocnienie roli partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego zarówno na szczeblu UE, jak i na poziomie krajowym. Powinni oni być skutecznie i w odpowiednim momencie włączani w ramy europejskiego semestru, w przygotowywanie rocznych analiz wzrostu gospodarczego, wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia, ogólnych wytycznych polityki gospodarczej (tworzących łącznie zintegrowane wytyczne dotyczące strategii „Europa 2020”) oraz zaleceń dla poszczególnych państw. Na poziomie krajowym należy lepiej włączać partnerów społecznych i zorganizowane społeczeństwo obywatelskie w sporządzanie krajowych programów reform, natomiast EKES będzie nadal ściśle współpracował ze swą siecią krajowych rad społeczno-gospodarczych lub podobnych instytucji, aby zapewnić europejskim decydom politycznym informacje dotyczące zaangażowania tych organizacji na poziomie krajowym. Większe zaangażowanie partnerów społecznych powinno przynieść lepsze wdrażanie.

Bruksela, 13 lutego 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁴⁰⁾ Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 8–14.

⁽⁴¹⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 122–127.

⁽⁴²⁾ Opinia EKES-u w sprawie zasad, procedur i działań służących wdrażaniu art. 11 ust. 1 i 2 traktatu lizbońskiego, Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 8.

⁽⁴³⁾ Opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji „Działanie na rzecz stabilności, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”, Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 153.